

Ας πεθάνουν για την οικονομία*

γράφει ο Ηλίας Ιωακείμογλου

Υπάρχει μια ταπεινωτική στιγμή στη ζωή ενός ποδοσφαιριστή· πρόκειται για την στιγμή κατά την οποία ένας αντίπαλος περνάει την μπάλα ανάμεσα από τα πόδια του δύστυχου ποδοσφαιριστή μας, ο οποίος για μια στιγμή (ή περισσότερες) χάνει την αίσθηση της ύπαρξης της μπάλας. Ακριβώς έτσι ταπεινωμένη και υπαρξιακά χαμένη θα έπρεπε να νιώθει η Αριστερά σήμερα, όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και διεθνώς, διότι η φύση της κρατικής διαχείρισης της επιδημίας άλλαξε δραματικά μετά τον Οκτώβριο του 2020 χωρίς αυτό να γίνει αντιληπτό από την Αριστερά, ούτε εντός ούτε εκτός Κοινοβουλίου, ούτε στην Ελλάδα ούτε σε άλλη χώρα. Ας πάρουμε όμως τα πράγματα από την αρχή.

Όπως είχαν προβλέψει τα μαθηματικά επιδημιολογικά μοντέλα ήδη από τον Απρίλιο του 2020, η επιδημία έρχεται και φεύγει με διαδοχικά κύματα. Το πρώτο κύμα, του χειμώνα και της άνοιξης του 2020, που ήταν σύντομο, το διαδέχθηκε ένα μακρύ κύμα που διήρκεσε από τον Οκτώβριο του 2020 μέχρι τον Μάρτιο του 2021. Ένα τρίτο κύμα θα πρέπει τώρα να παλέψει ενάντια στα αποτελέσματα του εμβολιασμού για να επικρατήσει.

Αυτή η περιοδολόγηση θα ήταν σχεδόν αδιάφορη εάν δεν παρατηρούσαμε στα στατιστικά στοιχεία πολύ μεγάλες διαφορές μεταξύ του πρώτου και του δευτέρου κύματος: Όπως φαίνεται στο διάγραμμα,¹ όπου εμφανίζονται τα στοιχεία, ενδεικτικά, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και πέντε μεγάλων ευρωπαϊκών χωρών, ο αριθμός των νεκρών του Covid-19 ανά εκατομμύριο πληθυσμού στην διάρκεια του δευτέρου κύματος ήταν κατά προσέγγιση τετραπλάσιος σε σχέση με το πρώτο κύμα. Αυτό αποτελεί όμως ένα παράδοξο, διότι η πείρα και οι γνώσεις που είχαν αποκτηθεί στην διάρκεια του πρώτου κύματος θα έπρεπε να είχαν καταστήσει τον αγώνα κατά της επιδημίας αποτελεσματικότερο, και το δεύτερο κύμα μικρότερης έντασης και διάρκειας. Αντί γι' αυτό,

το δεύτερο κύμα συγκρινόμενο με το πρώτο εμφανίζεται ως καταστροφή.

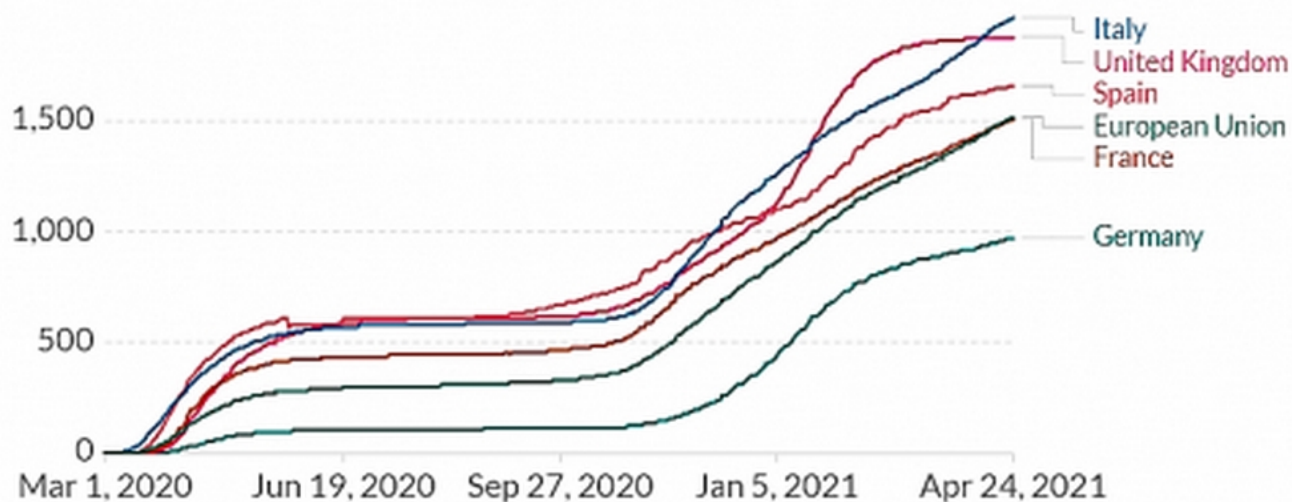
Cumulative confirmed COVID-19 deaths per million people

Our World
in Data

Limited testing and challenges in the attribution of the cause of death means that the number of confirmed deaths may not be an accurate count of the true number of deaths from COVID-19.

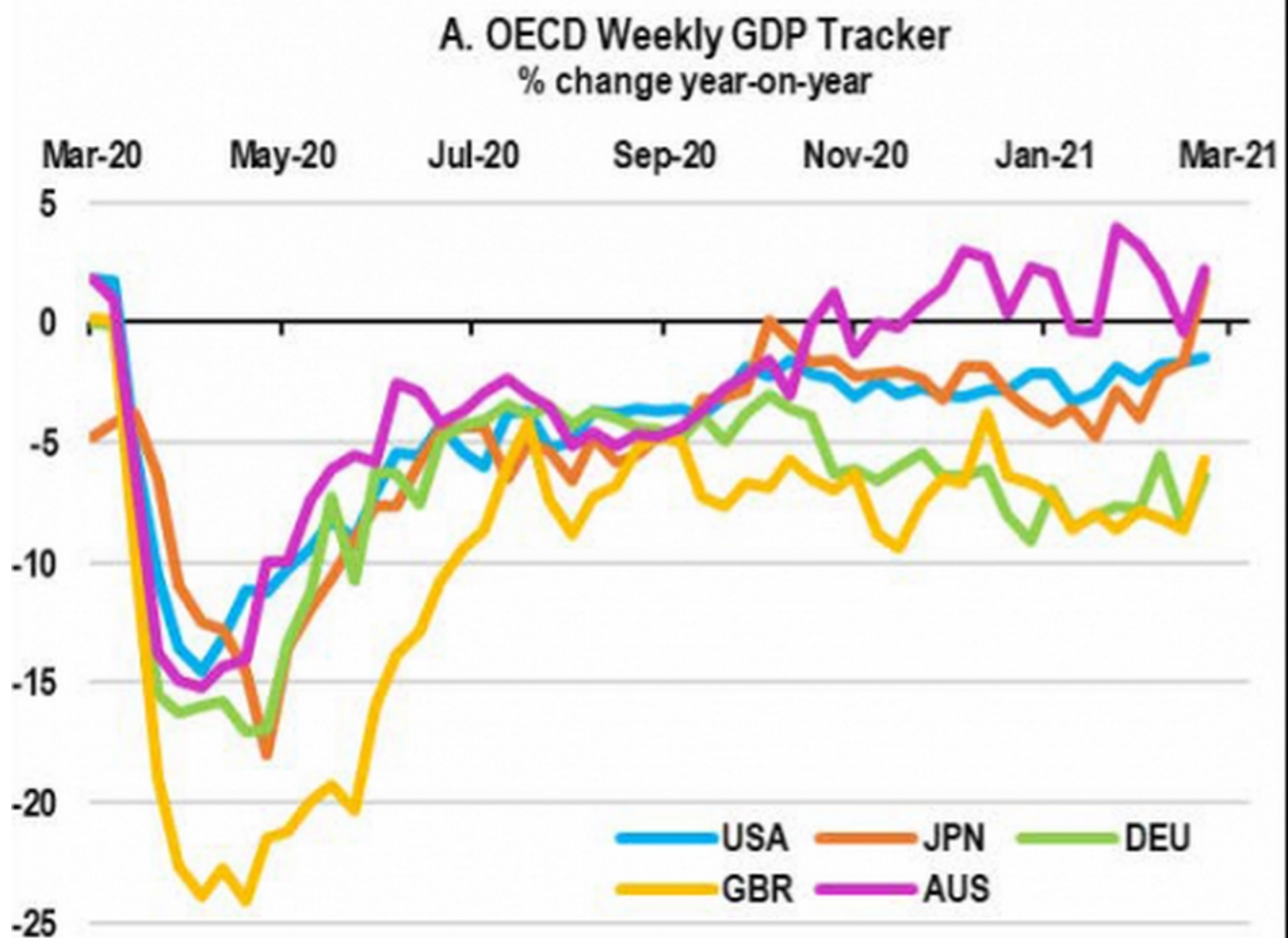
LINEAR

LOG

Διάγραμμα 1. Θάνατοι από Covid-19 ανά εκατομμύριο κατοίκων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και σε πέντε μεγάλες χώρες.

Source: Johns Hopkins University CSSE COVID-19 Data CC BY
Feb 15, 2020 Apr 24, 2021

Διάγραμμα 2. Ετήσιοι ρυθμοί μεταβολής ΑΕΠ σε επιλεγμένες χώρες.

Για να μπορέσουμε να εξηγήσουμε την διαφορά μεταξύ πρώτου και δευτέρου κύματος θα πρέπει τώρα να στραφούμε στα οικονομικά στοιχεία της περιόδου, και ιδιαίτερα στις μεταβολές της παραγωγής (δηλαδή στις μεταβολές του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος, του ΑΕΠ). Όπως φαίνεται στο διάγραμμα 2, η ύφεση στην διάρκεια των δύο κυμάτων είχε πολύ διαφορετικό βάθος: στο ναδίρ του πρώτου κύματος, η μείωση κατά μέσον όρο ανήλθε σε περίπου 15%, ενώ στην διάρκεια του δευτέρου κύματος περιορίστηκε σε περίπου 5% κατά μέσο όρο. Επομένως, η υποχώρηση της παραγωγής κατά το πρώτο κύμα ήταν κατά προσέγγιση τριπλάσια από την αντίστοιχη υποχώρηση κατά το δεύτερο κύμα. Παρατηρούμε λοιπόν μια αντιστροφή: στο πρώτο κύμα είχαμε λίγους νεκρούς Covid-19 και βαθιά οικονομική ύφεση, ενώ στο δεύτερο κύμα συνέβη το αντίστροφο, δηλαδή είχαμε πολλούς νεκρούς και συγκριτικά ρηχή ύφεση.

Αυτή η παρατήρηση μας δίνει και το κλειδί για να κατανοήσουμε τι ακριβώς συνέβη. Είναι γενικά αποδεκτό στην επιστημονική βιβλιογραφία ότι ο αριθμός των μολύνσεων με τον ιό είναι ευθέως ανάλογος του αριθμού των επαφών και των συναντήσεων που πραγματοποιούν τα άτομα ενός πληθυσμού σε συνθήκες επιδημίας. Αυτός δε ο αριθμός είναι ευθέως ανάλογος του όγκου της παραγωγής. Η υψηλότερη παραγωγή αυξάνει την διεπιφάνεια των πιθανών μολύνσεων, επομένως και τα κρούσματα και τον αριθμό των νεκρών.

Μπορούμε λοιπόν τώρα να δούμε καθαρότερα τι συνέβη: Τα μέτρα που επέβαλε η κρατική εξουσία στη διάρκεια του πρώτου κύματος και αφορούσαν την καραντίνα, τις μετακινήσεις και τις συναθροίσεις ατόμων κ.λπ., δηλαδή όλα τα μέτρα που μείωναν τότε την κοινωνική διεπιφάνεια στην οποία ήταν δυνατόν να συναντηθούν τα άτομα και να μεταδώσουν την ασθένεια, και επομένως όλα τα μέτρα που έθεταν σε αργία ένα μέρος του εργατικού δυναμικού άρα και του παραγωγικού δυναμικού, και προκαλούσαν βαθιά οικονομική ύφεση, ήταν εκείνα χάρη στα οποία ο αριθμός των νεκρών διατηρήθηκε σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Η οικονομική ύφεση ήταν το τίμημα που καταβλήθηκε για να μην αυξηθεί ο αριθμός των νεκρών. Αντιθέτως, τα μέτρα που επέβαλε η κρατική εξουσία στην διάρκεια του δευτέρου κύματος ήταν σαφώς υγειονομικά ελλιπή και αντιφατικά και αύξαναν την επικίνδυνη διεπιφάνεια μετάδοσης της ασθένειας προκειμένου να λειτουργήσει σε όσο δυνατόν μεγαλύτερο βαθμό η οικονομία (από τις μονάδες παραγωγής έως το μετρό της Αθήνας και αλλού).

Αυτά δεν συνέβησαν μόνο στην Ελλάδα: η ύφεση περιορίστηκε δραστικά σε όλες τις χώρες του αναπτυγμένου καπιταλισμού και σε όλες αυτές τις χώρες καταβλήθηκε το αντίτιμο σε ανθρώπινες ζωές. Ως αποτέλεσμα, και υπό την υπόθεση ότι ο εμβολιασμός θα αποδώσει τα υπεσχημένα, η παγκόσμια οικονομία εκτιμάται (OECD Μάρτιος 2021) ότι βρίσκεται μπροστά σε μια διετία πολύ υψηλών ρυθμών οικονομικής μεγέθυνσης που θα αναιρέσουν σε σημαντικό βαθμό τις οικονομικές ζημιές που προκάλεσε η επιδημία. Οι μόνες ζημιές που δεν θα «σβηστούν» θα είναι οι νεκροί, που

προσεγγίζουν τώρα στην Ευρώπη το ένα εκατομμύριο.

Υπήρξε, λοιπόν, στην διάρκεια της επιδημίας μια μετατόπιση στην διαχείριση της υγειονομικής κρίσης από το πρώτο κύμα, που προστάτευε κυρίως τις ανθρώπινες ζωές και δευτερευόντως την οικονομία, στο δεύτερο κύμα, που προστατεύει κυρίως την οικονομία και δευτερευόντως (έως καθόλου) τις ανθρώπινες ζωές. Για ποιο λόγο όμως συνέβη αυτό, τι υπάρχει στην φύση του καπιταλιστικού κράτους που το καθιστά δυνατό, γιατί η Αριστερά περί άλλα τυρβάζει, είναι άλλα θέματα, για άλλο άρθρο.

*Το άρθρο δημοσιεύθηκε για πρώτη φορά στο περιοδικό της Θεσσαλονίκης

«Η Κόκκινη», τεύχος Μαΐου 2021, με τον τίτλο *Επιδημία, φάση δεύτερη*

Αναδημοσίευση από commune.org.gr